

Brussel, 3 juli 2026
(OR. en)

11119/26

ECOFIN 909
UEM 313
SOC 438
EMPL 240
COMPET 853
ENV 829
EDUC 295
ENER 451
JAI 889
GENDER 126
JEUN 169
SAN 527
ECB
EIB

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	AANBEVELING VAN DE RAAD inzake het economisch, sociaal, werkgelegenheids-, structuur- en begrotingsbeleid van Ierland

De delegaties vinden hierbij de bovengenoemde ontwerpaanbeveling van de Raad, die is gebaseerd op Commissievoorstel COM(2026) 207 final en is herzien en goedgekeurd door verschillende comités van de Raad en is afgerond door het Economisch en Financieel Comité.

AANBEVELING VAN DE RAAD

inzake het economisch, sociaal, werkgelegenheids-, structuur- en begrotingsbeleid van Ierland

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2024 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad¹, en met name artikel 3, lid 3,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

¹ Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2024 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad (PB L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Verordening (EU) 2024/1263 bevat de doelstellingen van het kader voor economische governance, dat erop gericht is gezonde en houdbare overheidsfinanciën, duurzame en inclusieve groei, alsook veerkracht te bevorderen door middel van hervormingen en investeringen, en buitensporige overheidstekorten te voorkomen. In die verordening is bepaald dat de Raad en de Commissie in het kader van het Europees Semester multilateraal toezicht uitoefenen overeenkomstig de doelstellingen en vereisten van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Het Europees Semester omvat met name de opstelling van en het toezicht op de uitvoering van landspecifieke aanbevelingen.
- (2) Op 25 november 2025 heeft de Commissie een advies over het ontwerpbegrotingsplan 2026 van Ierland vastgesteld. Tevens heeft de Commissie op die datum op grond van Verordening (EU) nr. 1176/2011 het waarschuwingsmechanismeverslag 2026 goedgekeurd, waarin zij Ierland niet noemt als een van de lidstaten waarvoor een diepgaande evaluatie nodig is. Ook heeft de Commissie een aanbeveling goedgekeurd voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone, alsook voor een aanbeveling van de Raad over menselijk kapitaal in de Europese Unie, en een voorstel gedaan voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid voor 2026, waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone² aangenomen op 21 april 2026, en het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid en de aanbeveling over menselijk kapitaal op 9 maart 2026.
- (3) Op 29 januari 2025 heeft de Commissie het kompas voor concurrentievermogen gepubliceerd, een strategisch kader dat de komende vijf jaar het mondiale concurrentievermogen van de Unie moet stimuleren. Daarin worden de drie transformatievereisten innovatie, decarbonisatie en concurrentievermogen, en veiligheid genoemd als kritieke pijlers voor duurzame economische groei. Sinds de bekendmaking ervan heeft het kompas voor concurrentievermogen gediend als uitgangspunt voor de werkzaamheden in het kader van het Europees Semester en zorgt het ervoor dat het economisch beleid van de lidstaten in overeenstemming is met de strategische doelstellingen van de EU, waarbij een uniforme aanpak van economische governance wordt opgezet ter bevordering van duurzame groei, innovatie en veerkracht in de Unie.

² PB C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

- (4) In 2026 blijft het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid parallel verlopen met de slotfase van de uitvoering van de herstel- en veerkrachtfaciliteit³. Herstel- en veerkrachtplannen zijn, samen met financiering in het kader van het cohesiebeleid, van essentieel belang gebleken voor de verwezenlijking van de beleidsprioriteiten van het Europees Semester, aangezien met de plannen alle of een aanzienlijk deel van de uitdagingen die in de relevante landspecifieke aanbevelingen van de recente cycli zijn aangehaald, moesten worden aangepakt, en in de door het Europees cohesiebeleid gefinancierde programma's rekening moest worden gehouden met de landspecifieke aanbevelingen. Nu de herstel- en veerkrachtfaciliteit bijna ten einde loopt, blijft het van essentieel belang om de hervormingen en investeringen die in het kader daarvan worden ondersteund en uitgevoerd, vol te houden, met name die welke bijdragen tot de aanpak van de uitdagingen die in de landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld, en erop voort te bouwen.
- (5) Op 3 juni 2026 heeft de Commissie het landverslag 2026 voor Ierland bekendgemaakt. Daarin is de vooruitgang beoordeeld die Ierland heeft geboekt bij de uitvoering van de landspecifieke aanbevelingen voor 2025 en is de balans opgemaakt van de uitvoering door Ierland van het herstel- en veerkrachtplan. Op basis van die analyse zijn in het landverslag de dringendste uitdagingen voor Ierland in kaart gebracht. Ook is daarin de vooruitgang beoordeeld die Ierland heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie inzake werkgelegenheid, vaardigheden en vermindering van armoede en sociale uitsluiting, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

³ Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

- (6) Op 10 maart 2026 heeft de Raad, op basis van de beoordeling en de aanbeveling van de Commissie, een aanbeveling aangenomen tot goedkeuring van het nationaal budgettaire-structureel plan voor de middellange termijn van Ierland van januari 2026⁴. Het plan is ingediend overeenkomstig artikel 15, lid 2, van Verordening (EU) 2024/1263, bestrijkt de periode van 2026 tot en met 2030 en stelt een budgettaire beperking vast in de vorm van een maximaal groeipercentage van de netto-uitgaven over vijf jaar. De Raad heeft de volgende maximale groeipercentages van de netto-uitgaven aanbevolen: 6,6 % in 2026, 6,0 % in 2027, 7,6 % in 2028, 6,7 % in 2029 en 6,4 % in 2030; deze stemmen overeen met de maximale cumulatieve groeipercentages die zijn berekend op basis van referentiejaar 2024, namelijk 16,5 % in 2026, 23,5 % in 2027, 32,9 % in 2028, 41,7 % in 2029 en 50,9 % in 2030. Deze aanbeveling is in de plaats gekomen van de aanbeveling van 21 januari 2025⁵. De daarin vastgestelde maximale groeipercentages van de netto-uitgaven voor 2025, namelijk 5,1 % op jaarbasis en 15,4 % cumulatief op basis van het referentiejaar 2023, blijven echter relevant voor de beoordeling van de naleving tot en met 2025.
- (7) De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en de gevolgen daarvan vormen een existentiële uitdaging voor de Europese Unie. De Commissie heeft de lidstaten uitgenodigd te verzoeken om een gecoördineerde activering van de nationale ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact ter ondersteuning van de inspanningen van de EU om tot een snelle en aanzienlijke verhoging van de defensie-uitgaven te komen⁶, en dit voorstel is door de Europese Raad van 6 maart 2025 positief ontvangen. De lidstaten kunnen nog tot 2028 om activering van de nationale ontsnappingsclausule verzoeken indien zij voldoen aan de criteria van artikel 26 van Verordening (EU) 2024/1263.

⁴ Aanbeveling van de Raad van 10 maart 2026 tot goedkeuring van het nationaal budgettaire-structureel plan voor de middellange termijn van Ierland (PB C van C/2026/1812, 20.3.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/1812/oj>).

⁵ Aanbeveling van de Raad van 21 januari 2025 tot goedkeuring van het nationaal budgettaire-structureel plan voor de middellange termijn van Ierland (PB C, C/2025/667, 10.2.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/667/oj>).

⁶ Mededeling van de Commissie, “Hogere defensie-uitgaven opvangen binnen het stabiliteits- en groeipact”, Brussel, 19 maart 2025 (C(2025) 2000 final).

- (8) Op 30 april 2026 heeft Ierland zijn jaarlijkse voortgangsverslag 2026⁷ ingediend over de naleving van de aanbevolen maximale groeipercentages van de netto-uitgaven en de uitvoering van hervormingen en investeringen als antwoord op de belangrijkste uitdagingen zoals benoemd in de landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester. Het jaarlijkse voortgangsverslag weerspiegelt ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Ierland over de vooruitgang bij de uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241.
- (9) De groei van het reële bbp in 2025 bedroeg 12,3 % en de GICP-inflatie 2,1 %. Volgens de voorjaarsprognoses 2026 van de Commissie zal het reële bbp in 2026 dalen met 1,2 % en in 2027 stijgen met 3,4 %, bij een GICP-inflatie van 3,5 % in 2026 en 2,6 % in 2027.
- (10) Volgens gegevens van Eurostat⁸ is het overheidsoverschot van Ierland gedaald van 4,1 % van het bbp in 2024 tot 1,8 % van het bbp in 2025. De daling van het overschot in 2025 is voornamelijk het gevolg van het ontbreken van hoge eenmalige inkomsten in 2024. Op basis van de op de afsluitdatum van de prognoses bekende beleidsmaatregelen wordt in de voorjaarsprognoses 2026 van de Commissie uitgegaan van een overschot van 1,4 % van het bbp in 2026 en 1,2 % van het bbp in 2027. De daling van het overschot in 2026 en 2027 is voornamelijk het gevolg van een matiging in de groei van opbrengsten en een sterke verwachte toename van uitgaven voor overheidssalarissen, sociale uitkeringen en publieke investeringen.

⁷ De jaarlijkse voortgangsverslagen 2026 zijn beschikbaar op: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

⁸ Euro-indicatoren van Eurostat, 22 april 2026.

- (11) Uitgaande van de ramingen van de Commissie was de begrotingskoers⁹, die zowel op nationaal niveau als door de EU gefinancierde uitgaven omvat, in 2025 grotendeels stabiel. Verwacht wordt dat deze zowel in 2026 als in 2027 grotendeels stabiel zal blijven.
- (12) Volgens gegevens van Eurostat¹⁰ is de overheidsschuld van Ierland gedaald van 38,3 % van het bbp eind 2024 tot 32,9 % van het bbp eind 2025. De daling in de schuldquote in 2025 is voornamelijk het gevolg van een sterke reële groei van de economie en van het behaalde begrotingsoverschot. Op basis van de op de afsluitdatum van de voorjaarsprognoses 2026 van de Commissie bekende beleidsmaatregelen wordt er in die prognoses van uitgegaan dat de schuldquote eind 2026 zal zijn gedaald tot 32,4 % en eind 2027 verder zal zijn gedaald tot 31,6 %.
- (13) Volgens de voorjaarsprognoses 2026 van de Commissie bedroegen de totale overheidsuitgaven voor defensie in Ierland 0,2 % van het bbp in 2025 en blijven deze naar verwachting in 2026 op hetzelfde niveau.

⁹ De begrotingskoers wordt gedefinieerd als een maatstaf van de jaarlijkse verandering in de onderliggende begrotingssituatie van de overheid. Op basis daarvan wordt de economische impuls beoordeeld die uitgaat van het begrotingsbeleid – zowel het op nationaal niveau gefinancierde beleid als het beleid dat uit de EU-begroting wordt gefinancierd. De begrotingskoers wordt gemeten als het verschil tussen i) het groeipotentieel op middellange termijn en ii) de verandering in de primaire uitgaven (discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde niet meegerekend), inclusief de uitgaven gefinancierd door niet terug te betalen steun (subsidies) uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen.

¹⁰ Euro-indicatoren van Eurostat, 22 april 2026.

- (14) De Unie wordt nog steeds geconfronteerd met risico's op verstoringen van de energievoorziening en hoge prijsvolatiliteit, die worden verergerd door geopolitieke spanningen met gevolgen voor de mondiale olie- en gasmarkten. Uit de ervaring met de energiecrisis van 2022-2023 is gebleken dat brede en niet-gerichte maatregelen hoge begrotingskosten met zich meebrengen en in sociaal en economisch opzicht inefficiënt zijn. Sinds het uitbreken van de oorlog in het Midden-Oosten in februari 2026 heeft Ierland budgettaire beleidsmaatregelen vastgesteld om de gevolgen van de hoge energieprijzen voor huishoudens en bedrijven te verzachten¹¹. Deze maatregelen behelzen onder meer een niet-gerichte verlaging van de accijnzen en de heffing van het NORA ("National Oil Reserves Agency") tot en met juli 2026, een uitstel van de verhoging van de koolstofbelasting tot en met oktober 2026, gerichte subsidies voor de transportsector tot en met mei 2026 en voor de agrarische sector tot en met juli 2026, en gerichte sociale overdrachten naar huishoudens met een laag inkomen in april 2026. Volgens de voorjaarsprognoses 2026 van de Commissie bedragen de begrotingskosten van deze maatregelen in 2026 0,1 % van het bbp. Volgens de ramingen van de Commissie zouden de begrotingskosten hiervan 0,3 % van het bbp in 2026 bedragen indien deze maatregelen tot eind 2026 van kracht blijven.
- (15) Volgens de berekeningen van de Commissie stegen de netto-uitgaven van Ierland met 6,7 % in 2025 en cumulatief met 15 % in 2024 en 2025. De groei van de netto-uitgaven in 2025 ligt boven het door de Raad in januari 2025 aanbevolen maximale groeipercentage, met een afwijking van iets boven 0,3 % van het bbp op jaarbasis. Wanneer 2024 en 2025 samen worden beschouwd, komt het cumulatieve groeipercentage van de netto-uitgaven uit onder het aanbevolen maximale groeipercentage. Tegelijkertijd was er, zoals eerder aangegeven, voor 2025 een overschot op de begroting, en bevond de algemene overheidsschuld zich onder 60 % van het bbp.

¹¹ Dit weerspiegelt de situatie op de afsluitdatum van de voorjaarsprognoses 2026 van de Commissie (4 mei 2026).

- (16) Volgens de berekeningen van de Commissie stijgen de netto-uitgaven van Ierland met 6,1 % in 2026 en cumulatief met 13,2 % in 2025 en 2026. De verwachte groei van de netto-uitgaven in 2026 ligt onder het maximale groeipercentage dat de Raad in maart 2026 heeft aanbevolen. Wanneer 2025 en 2026 samen worden beschouwd, komt ook het cumulatieve groeipercentage van de netto-uitgaven uit onder het aanbevolen maximale groeipercentage.
- (17) Het feit dat de inkomsten van de Ierse overheid grotendeels afkomstig zijn uit vennootschapsbelasting van multinationale ondernemingen in buitenlandse handen, blijft een risico vormen voor de stabiliteit van de overheidsfinanciën. De buitengewoon hoge inkomsten uit de vennootschapsbelasting zijn afkomstig van een relatief klein aantal grote bedrijven in de farmaceutische sector en in de ICT-sector. Een aanzienlijk deel van de ontvangsten bestaat waarschijnlijk uit uitzonderlijke winsten, d.w.z. hoger dan wat op basis van binnenlandse economische activiteit kan worden verklaard. Hierdoor kunnen de inkomsten uit vennootschapsbelasting in grote mate worden beïnvloed door internationale ontwikkelingen zoals veranderingen in de wereldhandel en in het belastingklimaat. De aan inkomsten uit vennootschapsbelasting gerelateerde risico's worden vergroot door de dwarsverbanden tussen de grondslagen van de vennootschapsbelasting en inkomstenbelasting, omdat multinationale ondernemingen in buitenlandse handen ook in belangrijke mate bijdragen aan inkomsten uit arbeid en hierdoor ook aan de opbrengsten uit de inkomstenbelasting. Om begrotingsrisico's te vermijden, gebruikt Ierland een deel van de inkomsten uit uitzonderlijke winsten voor het Future Ireland Fund en het Infrastructure, Climate and Nature Fund om begrotingsbuffers op te bouwen. Het grootste deel van de resterende inkomsten uit uitzonderlijke winsten moet echter volgens het budgettaire-structureel plan voor de middellange termijn van Ierland worden besteed. Om de afhankelijkheid van de begroting van mogelijkserwijs incidentele inkomsten te verminderen, zou het goed voor Ierland zijn om de inkomstenbronnen voor zijn begroting te diversifiëren.

- (18) In de gezondheidszorg zijn er nog steeds risico's voor de houdbaarheid van de begroting op de lange termijn. De uitgaven voor gezondheidszorg in Ierland zijn nog steeds een van de hoogste in de EU, ondanks de relatief jonge en gezonde bevolking in het land. Structurele inefficiënties, zoals de sterke afhankelijkheid van het systeem van dure ziekenhuiszorg en de beperkte toegankelijkheid van eerstelijnszorg, leveren een risico voor de houdbaarheid van de begroting op. Dit wordt verergerd door de toenemende druk die uitgaat van de vraag naar zorg in een vergrijzende bevolking. Ierland voert maatregelen uit voor kostenbeheersing in de gezondheidszorg via de taskforce voor productiviteit en besparingen; de meeste resultaten zijn tot nu toe echter tijdelijk en konden niet voorkomen dat het zorgbudget in 2025 werd overschreden. Bovendien is beleidsactie nodig om de overgang naar universele toegang tot eerstelijnszorg te versnellen, waarbij infrastructurele beperkingen en het artsentekort worden aangepakt. Ierland voert hervormingen uit om het aanbod van gezondheidszorg te decentraliseren. De vooruitgang bij het uitbreiden van de toegang en het verbeteren van de algemene toegankelijkheid van openbare eerstelijnszorg is echter nog beperkt.
- (19) De systematische, daadwerkelijke en tijdige betrokkenheid van lokale en regionale autoriteiten, sociale partners, maatschappelijke organisaties en andere relevante belanghebbenden blijft van essentieel belang om te zorgen voor een breed gevoelde verantwoordelijkheid voor de succesvolle uitvoering van de financieringsinstrumenten van de Unie, ook in de context van het Europees Semester.

- (20) In Ierland ligt het uitvoeringstempo voor de cohesiebeidsprogramma's, die steun omvatten uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO), het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) en het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+), boven het gemiddelde tempo op EU-niveau, zowel bij de projectselectie als bij betalingen. Het is belangrijk om de huidige dynamiek vast te houden en tegelijkertijd het effect van investeringen in de praktijk te maximaliseren. Ierland onderneemt in het kader van zijn cohesiebeidsprogramma's al acties om het concurrentievermogen en de groei te bevorderen. Tegelijkertijd moet Ierland de uitvoering van het JTF versnellen, aangezien de middelen uiterlijk eind 2026 moeten worden uitbetaald. Het is van essentieel belang ervoor te zorgen dat de nieuwe investeringen die Ierland in zijn tussentijdse evaluatie van de cohesiebeidsfondsen heeft vastgesteld, met name die welke verband houden met de vijf prioriteiten die in de verordening inzake de tussentijdse evaluatie¹² zijn vastgesteld, snel en doeltreffend worden gerealiseerd.
- (21) Ierland heeft te kampen met verschillende uitdagingen ten aanzien van de productiviteit van de binnenlandse economie, opschaaft financiering voor bedrijven, beperkte directe investeringen in de detailhandel, de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, de groeiende vraag van grote energieverbruikers, energie-infrastructuur, energie-efficiëntie, duurzaam openbaar vervoer en de beschikbaarheid van oplaadinfrastructuur voor elektrische auto's. Ierland heeft ook te kampen met uitdagingen ten aanzien van de uitvoering van duurzame agrarische praktijken, tekortkomingen die een negatief effect op de waterkwaliteit hebben, waterlekkage en afvalwaterzuivering, en een beperkte vooruitgang in de maatstaven voor circulariteit met het oog op het behoud van materiële waarde in de binnenlandse economie. Tenslotte heeft Ierland te kampen met uitdagingen ten aanzien van dakloosheid en betaalbare en sociale huisvesting, capaciteitsbeperkingen bij lokale overheden ten aanzien van het realiseren van huisvestingsprojecten en bij de woningbouwsector, de arbeidsmarkt en de sociale inclusie van personen met een handicap, en alleenstaande ouders.

¹² Verordening (EU) 2025/1914 van het Europees Parlement en de Raad van 18 september 2025 tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1058 en Verordening (EU) 2021/1056 wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen in het kader van de tussentijdse evaluatie.

- (22) De sterke nominale productiviteit van Ierland wordt voornamelijk gedreven door multinationale ondernemingen in buitenlandse handen, terwijl de productiviteit van binnenlandse bedrijven – voornamelijk kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) – achterloopt op multinationale bedrijven in buitenlandse handen en soortgelijke bedrijven in de EU. Het versterken van de binnenlandse innovatiecapaciteit is essentieel voor het bouwen aan een evenwichtige en veerkrachtige economie, wat vooral van belang is in een snel veranderende wereld. De overheidsuitgaven aan O&O in Ierland zijn een van de laagste in de EU en beslaan slechts 0,2 % van het bbp (0,4 % van het bni*¹³) en private O&O is in grote mate geconcentreerd in bedrijven in buitenlandse handen, waarbij binnenlandse kmo's te weinig investeren. Belastingkredieten zijn nog steeds het belangrijkste instrument van overheidssteun voor private O&O in Ierland. Hoewel belastingkredieten een belangrijk instrument vormen, zou een meer directe financiering voor onderzoek en innovatie meer tegemoetkomen aan de behoeften van de Ierse kmo's. Het herziene nationale ontwikkelingsplan en het recent gepubliceerde actieplan voor concurrentievermogen en productiviteit voorzien in een grotere investering en ondersteuning voor private en publieke O&O en innovatie. Een volledige en tijdige uitvoering, samen met een aanhoudende toename in investeringen, zijn essentieel voor het versterken van de binnenlandse innovatiecapaciteit van Ierland.
- (23) Ondanks het feit dat durfkapitaalinvesteringen ruwweg overeenkomen met het EU-gemiddelde, zijn Ierse durfkapitaalfondsen doorgaans kleiner ten opzichte van hun Europese tegenhangers, wat eraan bijdraagt dat transacties kleiner van omvang zijn en Ierse bedrijven die willen opschalen een aanzienlijk gebrek aan financiering van aandelenkapitaal ervaren. Het aanpakken van dit opschaaltekort is essentieel om de relocatie van snelgroeiende bedrijven te voorkomen en de binnenlands gedreven groei te bevorderen. Terwijl door de overheid gesponsorde initiatieven enig succes hebben geboekt bij het mobiliseren van investeringen voor beginnende bedrijven en bedrijven die willen opschalen, is kapitaalfinanciering door institutionele beleggers beperkt. Het bevorderen van institutionele beleggersparticipatie, in het bijzonder door pensioenfondsen, in durfkapitaal en private equity, kan kapitaal mobiliseren en helpen investeringen in innovatieve bedrijven een steuntje in de rug geven, en het opschalen van bedrijven ondersteunen.

¹³ Het aangepast bruto nationaal inkomen (bni*) sluit globaliseringseffecten uit en geeft de inkomensstandaard van inwoners van Ierland nauwkeuriger weer dan bbp.

- (24) Ierland heeft een van de laagste niveaus van directe retailparticipatie in kapitaalmarkten binnen de EU. Dit is voornamelijk het gevolg van een sterke voorkeur voor traditionele spaarmethoden, zoals banktegoeden, verzekeringsproducten en pensioenactiva. Bovendien hebben negatieve belastingprikkelers en het ontbreken van een specifieke spaar- en beleggingsrekening investeringen belemmerd. De laatste tijd zijn er meer beleidsinspanningen om een grotere deelname van huishoudens aan belegging in kapitaalmarkten aan te moedigen. Door het faciliteren van meer directe retailinvesteringen kunnen huishoudens hun beleggingsmogelijkheden vergroten, en kan hun spaargeld naar productieve investeringen worden geleid, waardoor uiteindelijk groei en innovatie worden ondersteund.
- (25) De afhankelijkheid van fossiele brandstoffen blijft aanzienlijk. Ierland zet zich in voor het behalen van ambitieuze emissiereductiedoelstellingen, vastgestelde koolstofbudgetten en sectorale emissieplafonds, waarbij er per sector een duidelijk reductietraject wordt uitgestippeld. Dit moet met name worden behaald door een aanzienlijke toename in de inzet van hernieuwbare energiebronnen. Hoewel het aandeel van hernieuwbare energiebronnen in het bruto eindverbruik van energie is toegenomen, ligt Ierland niet op schema om in 2030 de nationale doelstelling te behalen van een emissiereductie van 51 % ten opzichte van het niveau in 2018. Het grootste deel van de energiemix bestaat nog uit fossiele brandstoffen. Aardgas is goed voor ongeveer een derde van het totale energieaanbod in 2024, waarvan de overgrote meerderheid wordt ingevoerd. Het verder benutten van het potentieel van hernieuwbare energiebronnen in Ierland is dus nodig. Het uitvoeren van een gestroomlijnd kader voor planning en vergunningverlening, zoals de elementen die in RED III worden bepaald, zou verdere inzet hiervan faciliteren. De koolstofbelasting moedigt decarbonisatie in de hele economie aan en geeft voor vervuilers een duidelijk prijssignaal af, maar de aanwezigheid van niet-gerichte en permanente subsidies op fossiele brandstoffen ondermijnt deze prijssignalen. Daarom zijn er aanvullende beleidsmaatregelen nodig om een verminderde afhankelijkheid van fossiele brandstoffen aan te moedigen.

- (26) De grote on vervulde investeringsbehoeften voor het elektriciteitsnet vormen een belemmering voor het halen van de klimaatdoelstellingen. De combinatie van een hogere binnenlandse vraag naar elektriciteit en de integratie van een groeiend aandeel van variabele opwekking van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen vergroot de behoefte aan een verbeterde energie-infrastructuur, met name voor transmissie, distributie en opslag. Oplopende tarieven om het verbruik te beperken en beperkingen van het elektriciteitsnet als gevolg van een begrensde beschikbaarheid van de capaciteit begrenzen de stroom van elektriciteit uit hernieuwbare hulpbronnen, waardoor emissies toenemen en elektriciteitsprijzen worden opgedreven. Dit vereist een gemoderniseerde en uitgebreide netinfrastructuur en een verhoogde inspanning om de op niet-fossiele brandstoffen gebaseerde flexibiliteit van het elektriciteitssysteem te verbeteren, zodat energie efficiënt van de opwekkingslocaties naar de verbruikscentra kan worden getransporteerd. Hoewel er een aanzienlijke mate van financiering is toegewezen aan de uitbreiding en modernisering van het elektriciteitsnet, moeten de investeringen nog worden uitgevoerd. De installatie van slimme meters bereikte een significante mijlpaal, met ongeveer 80 % van de huishoudens die nu toegang hebben tot realtime verbruiksgegevens. De toegankelijkheid van deze gegevens moet echter nog worden verbeterd, en consumenten moeten verder worden aangemoedigd actief aan de flexibiliteitsmarkt deel te nemen, onder meer via responsmaatregelen aan de vraagzijde.

- (27) Emissies in de bouwsector namen in 2024 met 4,9 % toe, deels gedreven door een energie-intensieve bouwvoorraad en afhankelijkheid van verwarming van ruimten en waterverwarming op basis van fossiele brandstoffen, wat nog eens benadrukt hoe sterk de decarbonisatie van de energiebehoefte nodig is. Terwijl het tempo van de renovaties elk jaar toeneemt, blijft dit onvoldoende om de doelstellingen te halen die zijn opgenomen in de renovatiestrategie voor gebouwen. Aanvullende ondersteuning voor het renoveren van privéwoningen zou ook verder kunnen worden toegespitst, met een focus op huurders, sociale huisvesting of woningen in appartementsgebouwen, of het toespitsen op de slechtst presterende gebouwen. Verdere inspanningen voor het optimaal benutten van het potentieel voor stadsverwarming zouden ook een kostenefficiënte decarbonisatie van verwarming mogelijk kunnen maken. Openbare gebouwen zijn goed voor een aanzienlijk aandeel van het energieverbruik in niet-residentiële gebouwen, maar er zijn inspanningen gedaan om hun energie-efficiëntie te verbeteren, met name via de verschillende Pathfinder-projecten in de overheidssector. Voorlopige constatering brengen geven aanzienlijke vorderingen en verbeteringen in energie-efficiëntie en in algemene emissievermindering aan het licht. Een voortdurende optimale benutting van de ervaring die in Retrofit Pathfinder voor de overheidssector is verkregen, is daarom van belang voor het halen van de doelstellingen voor 2030.

- (28) Grote energieverbruikers blijven een aanzienlijk aandeel van de energiebehoefte uitmaken. Het gemeten energieverbruik door datacenters nam in 2023 en 2024 toe, waardoor deze een vijfde van het elektriciteitsverbruik van Ierland voor hun rekening namen. Naar schatting zou dit nog kunnen stijgen naarmate de sector zich blijft uitbreiden. De Ierse commissie voor de regulering van nutsvoorzieningen publiceerde in december 2025 een definitief aansluitingsbeleid voor het aansluiten van nieuwe datacenters op het elektriciteitsnet. Hiervoor moeten datacenters regelbare opwekking of opslag op de locatie of in de buurt leveren die gelijk is aan hun maximale invoercapaciteit. Bovendien moet 80 % van hun jaarlijkse behoefte worden gecompenseerd door nieuwe, aanvullende hernieuwbare energieprojecten in Ierland binnen een uitvoeringsperiode van zes jaar. Hoewel dit een belangrijke stap vormt, bestaan er risico's op afhankelijkheid van fossiele brandstoffen waarop een antwoord moet worden gevonden. In het resterende aandeel van de jaarlijkse behoefte zou kunnen worden voorzien door de opwekking via fossiele brandstoffen, waardoor de decarbonisatie van het energiesysteem zou worden tegengewerkt. Bovendien zou de uitvoeringsperiode van zes jaar kunnen bijdragen aan een aanzienlijke toename in het opwekken van energie op basis van fossiele energiebronnen op de korte termijn, waardoor de doelstelling voor emissiebeperking voor 2030 in gevaar zou komen. Door er verder voor te zorgen dat de ruimtelijke ordening rond grote energieverbruikers wordt afgestemd op de beschikbaarheid van hernieuwbare energiebronnen en de beperkingen van het elektriciteitsnet – met name door de maatregelen uit de LEAP-strategie uit te voeren – zouden enkele van de problemen die gepaard gaan met extra aansluitingen kunnen worden vermeden.

- (29) Het verduurzamen van mobiliteit in Ierland vereist verdere investeringen in een meer geïntegreerd openbaarvervoersnetwerk, aangezien dit de verkeerscongestie in stedelijke gebieden kan verlichten, arbeidsmobiliteit kan verbeteren en duurzame groei kan ondersteunen. Het verbeteren van de aansluiting tussen landelijke en stedelijke gebieden zou de afhankelijkheid van autogebruik verminderen, toegang tot diensten in landelijke gebieden verbeteren en economische ontwikkeling inclusiever maken, terwijl ervoor zou worden gezorgd dat alle regio's kunnen profiteren van de transitie naar een koolstofarme economie. De aanleg van meer emissievrije spoorwegen is essentieel voor toegankelijkheid en decarbonisatie. Met de uitdaging van de decarbonisatie van het wegvervoer wordt Ierland aangemoedigd de uitrol van infrastructuur voor elektrisch opladen van auto's en vrachtwagens te versnellen. Dit zou ook helpen de acceptatie van elektrische voertuigen te verhogen. De dichtheid van infrastructuur voor elektrisch opladen blijft beperkt, onder meer in landelijke gebieden. Bovendien zijn er nog aanzienlijke lacunes in de elektrische laadinfrastructuur langs het TEN-T-wegennet vergeleken met de doelstellingen voor 2030 in de verordening inzake infrastructuur voor alternatieve brandstoffen.
- (30) Ierland heeft te maken met uitdagingen ten aanzien van de transitie naar een duurzamere agrarische sector. Broeikasgasemissies uit de sector zouden verder kunnen dalen om binnenlandse en EU-doelstellingen te helpen verwezenlijken. Hoewel het klimaatactieplan een doelstelling bevat voor het verminderen van emissies met 25 % in 2030, blijkt uit voorlopige gegevens dat sinds 2018 emissies slechts marginaal zijn gedaald, waardoor er nog ruimte is voor aanvullende beleidsacties. Bovendien zou de afspoeling van voedingsstoffen uit de landbouw, wat de kwaliteit van waterlichamen aantast, verder kunnen worden aangepakt. Ongeveer de helft van de oppervlaktewateren hadden in de laatste beoordelingsronde voor 2019-2024 een onbevredigende ecologische status, zoals blijkt uit de gegevens van het Ierse milieubeschermingsagentschap. Hoewel er belangrijke maatregelen zijn genomen om deze uitdagingen aan te pakken, kan de ontwikkeling van verder beleid en verdere praktijken helpen om tegelijkertijd de broeikasgasemissies en het verlies aan voedingsstoffen te beperken.

- (31) De bijgewerkte versie van het nationaal ontwikkelingsplan bevat een aanzienlijk niveau van investeringen in waterinfrastructuur. Het is van cruciaal belang dat de maatregelen tijdig worden uitgevoerd en doeltreffend worden gerealiseerd om hardnekkige structurele tekortkomingen aan te pakken. Afvalwaterzuivering blijft kampen met uitdagingen op het gebied van betrouwbaarheid en milieuprestaties, nu verouderde infrastructuur en een beperkte zuiveringscapaciteit de vooruitgang belemmeren bij het behalen van de normen. Ondanks verbeteringen blijft de lekkage een van de grootste in de EU, wat de noodzaak voor ambitieuzere inspanningen onderstreept. Demografische groei, sectoroverschrijdende ontwikkelingsbehoeften en klimaatgerelateerde belasting vormen een verdere kwetsbaarheid voor de sector. De lopende infrastructuurprojecten zullen naar verwachting bijdragen aan vooruitgang, maar de uitvoering ervan blijft cruciaal om de beschikbare financiering om te zetten in tastbare verbeteringen. Bovendien is er nog geen vooruitgang geboekt bij de invoering van economische maatregelen tegen overmatig waterverbruik, ondanks een duidelijk wettelijk kader. Door maatregelen te nemen om overmatig waterverbruik te beperken, zou een efficiënter gebruik worden gestimuleerd en zou een stabiele en veerkrachtige ondersteuning van de watervoorziening worden bevorderd.

- (32) Hoewel Ierland een beleidskader voor de circulaire economie heeft opgesteld, is de vooruitgang bij het realiseren van de circulariteit gering en grotendeels beperkt gebleven tot de lagere niveaus van de afvalhiërarchie, wat de behoefte aan ambitieuzere en systeembrede maatregelen onderstreept. Het circulair materiaalgebruik en het percentage gerecycled gemeentelijk afval bevinden zich onder het EU-gemiddelde. De recycling van verpakkingsmaterialen lag niet op de juiste koers voor het behalen van de EU-doelstellingen voor 2025. De productie van afval neemt in het algemeen toe, maar de verwerking blijft gericht op afvoer en energierterugwinningsprocessen, zoals verbranding en storten, waarbij een aanzienlijk aandeel van de verwerking in het buitenland plaatsvindt. Vergelijkbare patronen zijn te zien voor bouw- en sloopafval, wat de grootste afvalstroom in Ierland is, en in de afgelopen tien jaar is verdubbeld. De sectorale toewijzing van het nationale ontwikkelingsplan bestemt tot 600 miljoen EUR voor programma's gerelateerd aan de circulaire economie, en een nationale doelstelling is opgesteld om de gebruiksratio van circulair materiaal te verhogen, maar blijvende vooruitgang is afhankelijk van een grotere beleidsambitie, opgeschaalde investeringen, in het bijzonder voor binnenlandse recyclingcapaciteit, en sectoroverschrijdende uitvoering, waaronder een focus op bouw- en sloopafval. De ontwikkeling van nieuwe economische instrumenten en de versterking van bestaande maar beperkte maatregelen zouden een verdere verschuiving van prikkels naar andere niveaus in de afvalhiërarchie kunnen bevorderen.
- (33) In het licht van de cruciale rol van menselijk kapitaal bij het versterken van het concurrentievermogen en de strategische autonomie van de Unie heeft de Raad de lidstaten in 2026 aanbevolen dringend actie te ondernemen om iets te doen aan de structurele uitdagingen in verband met menselijk kapitaal op het vlak van vaardigheden, onderwijs en opleiding, die het concurrentievermogen belemmeren. De tot Ierland gerichte landspecifieke aanbevelingen 2026 kunnen bijdragen tot de uitvoering van de aanbeveling van de Raad over menselijk kapitaal in de Unie.

- (34) Een groter aanbod van sociale huisvesting is nodig om dakloosheid terug te dringen en bevolkingsgroepen met een lager inkomen die uit de particuliere huurmarkt worden geprijsd, te beschermen. De bouw van betaalbare en sociale huisvesting neemt toe, maar blijft nog ver achter bij de huidige doelstellingen en vraag, zoals blijkt uit de ongeveer 61 500 huishoudens op wachtlijsten, 66 047 huishoudens die gebruikmaken van de “Housing Assistance Payment”- of de “Rental Accommodation”-regeling, en 5 706 huishoudens die gebruikmaken van andere huurtoeslagen. Er zijn aanzienlijke investeringen gedaan in sociale huisvesting. De leveringsbeperkingen in de bouw blijven echter bestaan, terwijl uitdagingen in verband met de capaciteit, de middelen en de financiële planning van lokale overheden, alsook de houdbaarheid van de financiering en de stabiliteit van erkende huisvestingsinstanties de groei van het aanbod van sociale huisvesting verder beperken. Het aantal daklozen is de afgelopen vijf jaar verdubbeld tot een recordaantal van 17 500 mensen in noodopvang, waaronder meer dan 5 500 kinderen. De huidige regelingen ter voorkoming van dakloosheid hebben slechts bescheiden resultaten opgeleverd en konden deze toename geen halt toeroepen.
- (35) De snelle groei van huizenprijzen in de afgelopen tien jaar heeft ervoor gezorgd dat huisvesting voor kopers en huurders in toenemende mate onbetaalbaar wordt. Het gebrek aan betaalbare huisvesting heeft een negatieve invloed op het concurrentievermogen van Ierland, aangezien het vermogen van bedrijven, vooral kmo's, om geschoolde werknemers aan te trekken wordt beperkt, waardoor lonen onder druk komen te staan. De bouw van nieuwe woningen neemt toe, maar voldoet nog lang niet aan de behoefte aan woningen. Dit benadrukt dat verdere actie nodig is om de capaciteitsproblemen in de woningbouwsector aan te pakken. Hieronder vallen onder meer onvoldoende toegang tot infrastructuur zoals vervoer en nutsvoorzieningen, een tekort aan beschikbare grond, onzekerheden op het gebied van ruimtelijke ordening, onvoldoende financieringsmogelijkheden, een tekort aan bouwvakkers en de lage productiviteit in de bouwsector.

- (36) Lokale overheden zijn de belangrijkste spelers bij het uitvoeren van het nationale kader voor ruimtelijke ordening en beschikken over bevoegdheden in verschillende sectoren, waaronder huisvesting en planning. Beperkingen bij het vinden van middelen, administratieve capaciteit en financiering hebben geleid tot vertragingen bij investeringen in infrastructuur en de uitvoering van beleid, alsmede tot lacunes in het leveren van diensten die ook gevolgen kunnen hebben voor woningbouwprojecten. Dit benadrukt de noodzaak om de capaciteit van lokale overheden te versterken. Voorbeelden hiervan zijn het mogelijk maken van financiële planning op een langere termijn om lokale capaciteit voor het territoriaal realiseren van woningbouwprojecten te vergroten.
- (37) De Ierse arbeidsmarkt blijft robuust en kent een lage werkloosheid, maar het blijft een uitdaging om inclusieve groei tot stand te brengen die alle groepen ten goede komt. Personen met een handicap in Ierland hebben nog steeds te maken met een verschil in arbeidsparticipatie dat aanzienlijk hoger is dan het EU-gemiddelde en hebben te kampen met een aanzienlijk hoger risico op armoede. Zorgverantwoordelijkheden en ontoereikende toegang tot sociale diensten blijven voor alleenstaande ouders belangrijke belemmeringen voor toegang tot de arbeidsmarkt. Zij lopen ook een disproportioneel hoog risico op armoede. Tegelijkertijd blijven er in belangrijke sectoren tekorten aan geschoolde arbeidskrachten en een mismatch tussen vraag en aanbod bestaan, wat onderstreept dat er meer aandacht moet worden besteed aan het bereiken en bijscholen van niet-actieve mensen. Investeren in vaardigheden moet een grotere sociale inclusie bevorderen voor kansarme groepen, waaronder personen met een handicap, alleenstaande ouders, Roma en Travellers, en hen helpen uit de armoede te komen.
- (38) Aangezien de economieën van de lidstaten van de eurozone in hoge mate met elkaar zijn verweven en zij collectief bijdragen tot de werking van de economische en monetaire unie, heeft de Raad in 2026 de lidstaten van de eurozone aanbevolen actie te ondernemen, onder meer via hun herstel- en veerkrachtplannen, teneinde uitvoering te geven aan de aanbeveling van 2026 over het economisch beleid van de eurozone. Voor Ierland draagt aanbeveling 1 bij tot de uitvoering van de eerste, tweede en derde aanbeveling over de eurozone, aanbeveling 2 tot de uitvoering van de vierde aanbeveling over de eurozone, aanbeveling 3 tot de uitvoering van de zevende en elfde aanbeveling over de eurozone, aanbeveling 4 tot de uitvoering van de zevende aanbeveling over de eurozone, en aanbeveling 6 tot de uitvoering van de vijfde aanbeveling over de eurozone,

BEVEELT AAN dat Ierland in 2026 en 2027 de volgende acties onderneemt:

1. zich houden aan de maximale groeipercentages van de netto-uitgaven die de Raad op 10 maart 2026 heeft aanbevolen. De algehele uitgaven en gereedheid op het gebied van defensie en veiligheid verhogen, in overeenstemming met punt 53 van de conclusies van de Europese Raad van 19 maart 2026, en tegelijkertijd de schuldhoudbaarheid waarborgen en zorgen voor een efficiënte besteding van de uitgaven en een geleidelijke aanpassing van de begroting om structureel hogere defensie-uitgaven te kunnen financieren. Ervoor zorgen dat maatregelen die worden genomen om de gevolgen van de stijgende energieprijzen te verzachten, tijdelijk zijn, dat ze gericht zijn op de bescherming van kwetsbare huishoudens of op de behoeften van energie-intensieve bedrijven, dat ze stimulansen voor energiebesparing in stand houden en dat de begrotingskosten van die maatregelen verenigbaar zijn met de toezeggingen binnen het begrotingskader van de EU. De belastinggrondslag verbreden om de risico's te beperken ten aanzien van de hoge concentratie van de belastingopbrengsten in Ierland. Inspanningen blijven doen voor het uitvoeren van kosteneffectieve maatregelen in het gezondheidszorgsysteem en tegelijkertijd de transitie naar universele en toegankelijke eerstelijnszorg versnellen.
2. Zorgen voor continuïteit van de hervormingen en investeringen die in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit worden uitgevoerd. De uitvoeringsdynamiek voor de cohesiebeleidsprogramma's vasthouden, in voorkomend geval voortbouwend op de heroriëntatie naar strategische prioriteiten en de flexibiliteit die zijn overeengekomen in de context van de tussentijdse evaluatie van het kader voor het cohesiebeleid.
3. Zorgen voor effectieve en aanhoudende verhogingen in overheidsinvesteringen in O&O en ondersteuning voor zakelijke investeringen in O&O, en een focus op een juiste en tijdige uitvoering van maatregelen, waaronder instrumenten voor directe investering, voor het verbeteren van de productiviteit van binnenlandse bedrijven. De financieringsbronnen uitbreiden voor het opschalen van bedrijven door de participatie van institutionele beleggers in durfkapitaal en private equity te faciliteren. Zorgen voor grotere retailinvesteringen door huishoudens in kapitaalmarkten.

4. De totale afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verminderen. De inzet van hernieuwbare energiebronnen versnellen, onder meer door een gestroomlijnd kader voor vergunningverlening. Resterende regelgevingsbelemmeringen voor de op niet-fossiele brandstoffen gebaseerde flexibiliteit wegnemen. De modernisering en uitbreiding van de netinfrastructuur versnellen. De respons aan de vraagzijde versterken. Gerichte maatregelen uitvoeren die energie-efficiëntie in particuliere gebouwen ondersteunen en inspanningen gericht op overheidsgebouwen in stand houden. Verdere investeringen doen in oplossingen voor stadsverwarming om het potentieel voor de decarbonisatie van verwarming optimaal te benutten. Ervoor zorgen dat de aansluiting van grote energieverbruikers op het elektriciteitsnet gekoppeld is aan extra capaciteit voor hernieuwbare energie en systeemflexibiliteit. Investerings in duurzaam vervoer versterken, rekening houdend met regionale verschillen, en de uitrol van openbaar toegankelijke oplaadpunten voor emissieloze voertuigen versnellen.
5. Verdere prikkels bieden voor duurzame landbouwbeleidsmaatregelen en landbouwpraktijken die verlies van voedingsstoffen en emissies verminderen. Zorgen voor het realiseren van investeringen in waterinfrastructuur voor het verbeteren van afvalwaterzuivering en het verminderen van lekkage, en voor de uitvoering van maatregelen voor de aanpak van overmatig watergebruik. Investerings verhogen in de circulaire economie voor het verbeteren van de binnenlandse recyclingcapaciteit, en het verder ontwikkelen van economische instrumenten voor het voorkomen van afval en het bevorderen van de toepassing van hergebruikte, geherproduceerde en gerecyclede materialen.

6. Het aanbod van betaalbare en sociale huisvesting verder verhogen en uitsluiting van huisvesting van kwetsbare groepen voorkomen en beperken. Capaciteitsbeperkingen in de woningbouwsector blijven aanpakken door de verbetering van de toegang tot infrastructuur, van landbeheer, van planning, van financieringsvoorwaarden, van het arbeidsaanbod en van bouwmethoden. De capaciteit van lokale overheden versterken om huisvestingsprojecten te realiseren. De arbeidsmarkt en de sociale inclusie van kansarme groepen versterken door te zorgen voor gerichtere voorlichting en bijscholing, en door het verbeteren van sociale dienstverlening en het faciliteren van de toegang hiertoe.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad

De voorzitter
